

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ФІНАНСИ ТА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи
здобувачів вищої освіти
за освітньою програмою **«Облік і оподаткування»**
освітнього ступеню **«бакалавр»**
галузі знань **07 «Управління та адміністрування»**
спеціальності **071 «Облік і оподаткування»**
всіх форм навчання

Обговорено та рекомендовано
на засіданні кафедри економіки,
обліку і оподаткування
Протокол № 10 від 23 червня
2023 р.

Чернігів 2023

ФІНАНСИ ТА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ: методичні вказівки до самостійної роботи здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Облік і оподаткування» освітнього ступеню «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» всіх форм навчання / Укл.: Сакун О.С. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. 47 с.

Укладач: **Сакун Олександра Сергіївна,**
доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
НУ «Чернігівська політехніка»

Відповідальний за випуск **Дерій Жанна Володимирівна,**
доктор економічних наук, професор, в.о.
завідувача кафедри економіки, обліку і оподаткування НУ «Чернігівська політехніка»

Рецензент: **Клименко Тетяна Вікторівна,**
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
НУ «Чернігівська політехніка»

ВСТУП

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Самостійна робота здобувачів вищої освіти з вітчизняною та зарубіжною економічною літературою, нормативними актами з питань фінансів, грошей та кредиту, ознайомлення з публікаціями в періодичних виданнях, інформацією в мережі Інтернет є необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Фінанси та фінанси підприємств».

Основними видами самостійної роботи здобувачів вищої освіти є: вивчення лекційного матеріалу, робота з вивчення рекомендованої літератури, вивчення основних термінів та категорій курсу, підготовка до практичних занять, дискусій, самостійне поглиблене вивчення тем, написання рефератів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінанси та фінанси підприємств» є у формування сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових відносин суспільства у галузі знань 07 Управління та адміністрування. Предмет вивчення – сукупність фінансових відносин у процесі формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів на макро- і макрорівнях.

Ключові завдання, які вирішуються у процесі вивчення дисципліни: підготовка ЗВО із питань сучасного стану та тенденцій розвитку фінансів; ланок та сфер фінансів; принципів здійснення фінансових відносин; особливостей та основ фінансів підприємств.

Навчальна дисципліна складається з двох змістових модулів: 1) Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів; 2) Змістовий модуль 2. Теоретико-методичні основи фінансів підприємств.

Під час вивчення дисципліни «Фінанси та фінанси підприємств» здобувач вищої освіти має набути або розширити такі загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) компетентності (СК), передбачені ОП:

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

У підсумку, здобувач вищої освіти повинен знати:

1) аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади);

2) інформацію про стан господарюючих суб'єктів, ринків, його сегментів, конкурентоспроможність, інвестиційну привабливість, ризикованість тощо;

3) моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку фінансової

системи;

Крім того, здобувач вищої освіти буде вміти:

- 1) використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень;
- 2) виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;
- 3) підготувати пропозиції щодо удосконалення фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Під час вивчення курсу «Фінанси та фінанси підприємств» здобувач вищої освіти повинен досягти або вдосконалити такі програмні результати навчання:

1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

2. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

3. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

4. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження цього курсу, зокрема при виконанні завдань для самостійної роботи (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка»).

ТЕМА 1 СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність і значення фінансів як науки?
2. Охарактеризуйте походження фінансів і фінансової науки.
3. У чому полягають відмінності фінансових відносин від інших видів грошових відносин?
4. Охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти фінансових відносин.
5. Розкрийте соціально-економічну сутність фінансів.
6. Назвіть характерні ознаки фінансів.
7. Які джерела фінансових ресурсів держави, суб'єктів господарювання, населення ви знаєте?
8. Охарактеризуйте функції фінансів як виявлення їх найважливіших ознак, властивостей і суспільного призначення.
9. Яким чином фінанси впливають на розширене відтворення?
10. Назвіть основні форми фінансового забезпечення відтворювального процесу.

Тематика рефератів

1. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима. Видима і прихована сторона фінансових відносин.
2. Зв'язок фінансів з іншими вартісними економічними категоріями (ціною, заробітною платою, кредитом).
3. Види фінансових відносин.
4. Суспільне призначення фінансів та їх роль у ринковій економіці.
5. Взаємозв'язок між сферами і ланками фінансів.
6. Розвиток фінансів в індустріальній та постіндустріальній економіці.
7. Роль фінансів у забезпеченні умов економічного зростання держави.
8. Становлення державних фінансів на етапі становлення економіки України.
9. Історія появи та становлення теорії фінансів.
10. Функції фінансів.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Скласти тематичний кросворд до теми.

Завдання 2. Розробити структурну схему за такими темами:

Варіант А: Функції фінансів.

Варіант Б: Сфери та ланки фінансів.

Варіант В: Вплив фінансів на суспільне виробництво.

Завдання 3. Розробити презентацію за темою: «Генезис та еволюція фінансів».

Завдання 4. Провести аналіз обсягу, темпів зростання і структури ВВП в Україні та в країнах із розвиненою ринковою економікою (країна на вибір здобувача). Виявити тенденції і чинники впливу.

Завдання 5. Провести аналіз зміни пропорцій між складовими національного доходу (фондом споживання і фондом нагромадження). Виявити тенденції і чинники впливу. Пояснити, до яких наслідків може призвести надмірне зростання обсягу фонду споживання.

Основні поняття та терміни теми

Фінанси – це система економічних відносин, які склалися в суспільстві між економічними суб'єктами з приводу створення, формування та використання фондів грошових коштів на основі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Фінансові відносини – сукупність економічних відносин, що виникають між державою, підприємствами, галузями, регіонами та громадянами у зв'язку з рухом грошей.

Фінансові ресурси – сукупність грошових коштів, що створюються в результаті діяльності різних суб'єктів господарювання й окремих фізичних осіб.

Фонди фінансових ресурсів – це відокремлена частина грошових коштів, що має цільове призначення та відносну самостійність функціонування. Розрізняють централізовані та децентралізовані грошові фонди.

Фонд накопичення – частина національного доходу, яку використовують для розширення виробництва, створення запасів і резервів, розвитку невиробничої сфери.

Фонд споживання – частина національного доходу, яку використовують для особистого та суспільного споживання.

Фінансовий механізм підприємств – це взаємопов'язана система форм і методів утворення та використання фондів фінансових ресурсів, яка забезпечує підвищення ефективності господарської діяльності, виявлення та реалізацію резервів зростання виробництва, скорочення витрат виробництва й обігу товарів і послуг на ринку.

Фінансове забезпечення відтворювального процесу – це покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, акумульованих суб'єктами господарювання та державою.

ТЕМА 2.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттям: "фінансова система", "фінансова політика", "фінансовий механізм", "фінансовий важіль", "фінансовий контроль".
2. Поясніть, у чому полягає відмінність між сферами та ланками фінансової системи.
3. Визначте, які органи державної влади відіграють провідну роль у формуванні та реалізації фінансової політики.
4. Конкретизуйте місце Міністерства фінансів України у формуванні та реалізації фінансової політики держави.
5. Визначте та порівняйте елементи фінансового механізму.
6. Надайте порівняльну характеристику та визначте відмінності між фінансовим плануванням і фінансовим прогнозуванням.
7. Охарактеризуйте методи фінансового планування та прогнозування.
8. Конкретизуйте призначення фінансового контролю та визначте сфери застосування його інструментів.
9. Визначте сутність фінансових важелів та порівняйте їх види.
10. Охарактеризуйте відмінності між фінансовими стимулами та фінансовими пільгами.

Тематика рефератів

1. Роль та місце фінансової системи в сучасній економіці.
2. Історія зародження фінансової системи.
3. Фінансова політика зарубіжних країн.
4. Фінансова система України.
5. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою і внутрішньою будовою.
6. Органи управління і фінансові інститути фінансової системи: склад, функції і зв'язок зі сферами і ланками фінансової системи.
7. Фінансова політика України й перспективи її розвитку.
8. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
9. Характеристика типів фінансової політики.
10. Зміст напрямів фінансової політики. Характеристика фінансової політики України.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розробити інтелект-карти за такими питаннями:

Варіант А: Напрями фінансової політики держави.

Варіант Б: Типи і види фінансової політики держави.

Завдання 2. Підготувати міні-лекцію з презентацією на тему:

1. Державні фінанси в політиці українських гетьманів

2. Роль фінансової політики в узгодженні окремих напрямів суспільного розвитку.

3. Шляхи узгодження монетарної і фіскальної політики держави.

4. Кейнсіанська фінансова політика чи монетаристські принципи фінансової політики

держави: вибір для України.

5. Завдання фінансової політики суб'єктів господарювання на сучасному етапі розвитку України.

Завдання 3. Обґрунтувати, до яких наслідків може призвести відсутність фінансової стратегії держави [13].

Завдання 4. Підготувати презентацію комплексної теми.

Тема презентації: «Фінансова політика стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні» [13].

Індивідуальні завдання для студентів:

Студент 1: Аналіз інвестиційних тенденцій в Україні.

Основні питання: яка частка сукупних інвестицій у ВВП; обсяг інвестицій на одну особу; співвідношення внутрішніх та іноземних інвестицій; співвідношення державних і приватних інвестицій; яка частка сукупних інвестицій спрямована на інновації; за рахунок коштів яких суб'єктів здійснюється фінансування інновацій; галузева структура інвестицій; інші питання.

Студент 2: Дослідження податкових інструментів стимулювання інвестицій в інновації в Україні.

Студент 3: Дослідження бюджетної підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні.

Студент 4: Інструменти кредитної політики держави у сприянні інноваційно-інвестиційній діяльності в Україні.

Завдання 5. Опис ситуації: Національна економіка переживає економічне піднесення, завдяки чому суттєво зросли доходи державного бюджету. На цій основі уряд планує підвищити рівень соціального забезпечення — розміри пенсій і соціальних допомог.

Проведіть SWOT-аналіз запланованого урядом рішення (дивись таблицю).

	Позитивний вплив	Негативний вплив
Внутрішнє середовище (чинники, що залежать від суб'єкта)	<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
Зовнішнє середовище (чинники, що не залежать від суб'єкта)	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>

Основні поняття та терміни теми

Фінансова система - як сукупність і взаємозв'язки умовно відокремлених фінансових відносин, які відображають процеси формування, розподілу, перерозподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів.

Сфера фінансової системи характеризується наявністю загальних за певною ознакою фінансових відносин.

Ланки фінансової системи - елементи фінансових відносин, які групуються за принципом формування фінансових ресурсів або специфічних форм і методів фінансових відносин.

Верховна Рада України - єдиний законотворчий орган в Україні, серед іншого ухвалює Державний бюджет України (надалі – ДБУ) та здійснює контроль за його виконанням.

Президент України є гарантом додержання законодавства в фінансовій сфері.

Кабінет Міністрів України - вищий орган виконавчої гілки влади; забезпечує реалізацію фінансової, податкової, цінової, інвестиційної політики в державі.

Міністерство фінансів України відіграє найважливішу роль у системі управління фінансами на державному рівні. Місія Міністерства фінансів України полягає у фінансовому забезпеченні виконання державних функцій на основі виваженої бюджетної політики, створенні умов для стабільного розвитку економіки шляхом управління державними фінансами за принципами збалансованості, ефективності, неупередженості, цілісності, сталості та прозорості.

Державна казначейська служба України – центральний орган виконавчої влади України, що реалізує державну політику в сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

Державна податкова служба – центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Державна служба фінансового моніторингу України – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України.

Державна аудиторська служба України – яка здійснює незалежний державний фінансовий контроль від імені Уряду.

Фінансова політика – це сукупність методів і напрямів впливу держави на функціонування фінансової системи. Метою цього впливу є зміцнення економічного (а отже, і політичного) потенціалу країни.

Фінансова стратегія – довготривалий курс фінансової політики, розрахований на перспективу, який передбачає рішення великомасштабних завдань, поставлених економічною та соціальною стратегією.

Фінансова тактика спрямована на вирішення завдань конкретного етапу розвитку держави, пов'язана з оперативною зміною форм і методів організації фінансових відносин, перегрупуванням фінансових ресурсів виходячи з поточних потреб країни.

Бюджетна політика – визначення державою базових складових формування та використання фондів фінансових ресурсів, централізованих через державний бюджет.

Податкова політика визначає вибір складу податків, розміру їх ставок, пільг і санкцій за кожним видом податків.

Грошово-кредитна політика регламентує напрями та визначає здійснювані заходи стосовно грошового обігу в державі та кредиту, спрямованих на забезпечення сталого, ефективного функціонування економіки, підтримку в належному стані грошової системи.

Цінова політика заснована на регулюванні цін і тарифів на монопольні товари та послуги.

Інвестиційна політика – складова частина фінансової політики, що проводиться державою та підприємствами у вигляді встановлення структури та масштабів інвестицій, визначення напрямів їх використання, джерел отримання з урахуванням необхідності оновлення основних засобів і підвищення їх технічного рівня.

Соціальна політика спрямована насамперед на захист прав громадян України, зокрема на забезпечення населення фінансовими ресурсами. Основні сфери, через які реалізується соціальна політика: пенсійна, міграційна, фінансової допомоги окремим соціальним групам населення та інші.

Митна політика – поєднання елементів податкової та цінової політики.

Міжнародна фінансова політика полягає в управлінні валютнофінансовими та кредитними відносинами на міжнародному рівні, зокрема і з міжнародними грошово-кредитними організаціями.

Фінансовий механізм – це складова частина господарського механізму, яка представлена сукупністю форм і видів організації фінансових відносин, методів і умов обчислення, які використовуються для утворення фінансових ресурсів, використання та перерозподілу грошових фондів цільового призначення.

Фінансовий механізм підприємства – це складова господарського механізму; сукупність методів і форм, за допомогою яких підприємство забезпечує себе необхідними коштами, досягає необхідного рівня ліквідності та стабільності, забезпечує отримання максимального прибутку та формує передумови максимізації ринкової вартості суб'єкта господарювання.

Фінансові методи – це методи впливу фінансових відносин на господарський процес, використання та формування грошових фондів.

Фінансові важелі – це інструменти, які застосовуються в фінансових методах. До них можна віднести: прибуток, доходи, грошові фонди цільового призначення; орендну плату, амортизаційні відрахування; відсоткові ставки за депозитами, позиками, облігаціями; пайові внески, внески в зареєстрований капітал; фінансові санкції; дивіденди, портфельні інвестиції; коливання валютного курсу гривні, дисконт і т. ін.

Фінансове планування виступає найважливішим елементом управління фінансами.

Фінансове прогнозування – це обґрунтування показників фінансових планів, передбачення фінансового становища на певний період.

Фінансовий контроль – це система нагляду контрольних органів за фінансово-господарською діяльністю установ і організацій з метою обґрунтованого оцінювання ефективності їх діяльності, перевірки законності та доцільності

фінансових операцій, виявлення резервів поліпшення використання ресурсів і збільшення доходів державного бюджету.

Моніторинг – це сукупність дій, прийомів і способів постійного, систематичного спостереження за фінансовою діяльністю або окремими фінансовими операціями спостережуваного суб'єкта з метою визначення поточних змін і оперативного виявлення слабких місць.

Облік платників податків і об'єктів оподаткування – один з методів державного податкового контролю, що належить до загального фінансового контролю та передбачає контрольну діяльність податкових органів щодо виявлення осіб, які порушують умови або ухиляються від постановки на облік їх майна, що підлягає оподаткуванню, або не сплачують майнові податки.

ТЕМА 3 ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Запитання для самоконтролю

1. Наведіть визначення понять "податок" і "збір".
2. Дайте характеристику ознакам податків.
3. У чому полягає сутність фіскальної функції?
4. У чому виявляється сутність регулюючої функції?
5. Дайте характеристику підфункцій регулюючої функції податків.
6. Яким чином може бути класифіковані елементи податку?
7. Яким чином можуть бути класифіковані суб'єкти податку?
8. Дайте визначення поняттю "податковий період". У чому його відмінність від звітного періоду?
9. Які критерії використовують для класифікації податкових ставок?
10. Назвіть принципи побудови системи оподаткування та принципи податкового законодавства.

Тематика рефератів

1. Розвиток податкових теорій у фінансовій науці.
2. Порівняльний аналіз класичних і сучасних принципів оподаткування.
3. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи. Її місце в економічній системі держави.
4. Становлення і розвиток податкової системи України.
5. Соціальне призначення податків.
6. Призначення і види мита. Митна політика і митні союзи.
7. Податкова система унітарної і федеративної держав.

8. Використання недоліків податкового законодавства для ухилення від податків.
9. Місцеві податки і збори.
10. Офшорні зони — «податкові гавані». Антиофшорне законодавство.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розробити інтелект-карти з таких питань:

Варіант А: Елементи системи оподаткування.

Варіант Б: Податкова система України.

Варіант В: Податковий борг.

Завдання 2. Розробити конспект-схему:

— за елементами всіх податків відповідно до Податкового кодексу України;

— за класифікацією податків, ураховуючи різні авторські підходи.

Завдання 3. Презентувати доповідь із проблемних питань.

Сформувати групи студентів (три-чотири особи), які досліджуватимуть проблемну тему.

Студентські групи заздалегідь готують свою презентацію, шукають та обробляють:

— теоретичний матеріал (І частина);

— статистичний матеріал систематизують, групують та аналізують (ІІ частина);

— визначають проблеми та можливі шляхи їх вирішення (ІІІ частина)

Презентація доповіді може бути оцінена через голосування аудиторії.

Тематика доповідей у вигляді презентації:

1. Прибуткове оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: проблеми та шляхи вдосконалення.
2. Прибуткове оподаткування прибутку юридичних осіб в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення.
3. Пряме оподаткування в Україні: проблеми та перспективи розвитку.
4. Непряме оподаткування в Україні: проблеми та перспективи розвитку.
5. Бюджетне відшкодування ПДВ: проблеми проведення та шляхи оптимізації.
6. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
7. Податкові пільги: сучасний стан та напрями оптимізації.
8. Ухилення та уникнення від оподаткування: проблеми та шляхи мінімізації.
9. Подвійне оподаткування: проблеми та шляхи мінімізації податкових витрат.

Завдання 4. Зробити порівняльний аналіз податкової системи України та зарубіжної країни (на вибір здобувача).

Завдання 5. Підготувати та презентувати міні-лекцію на тему:

1. Розвиток оподаткування доходів фізичних осіб в Україні.

2. Розвиток оподаткування прибутку юридичних осіб в Україні.
3. Розвиток майнового оподаткування в Україні.
4. Проблеми непрямого оподаткування в Україні.
5. Проблеми вимірювання податкового навантаження.

Основні поняття та терміни теми

Податок – обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку.

Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами й особами юридично значущих дій.

Фіскальний збір – це неподатковий, обов'язковий, індивідуально еквівалентний і встановлений державою компенсаційний платіж, який сплачується організаціями та фізичними особами в бюджет і позабюджетні фонди з метою отримання ними від уповноважених органів і посадових осіб певного зустрічного надання (послуг, прав, дозволів, юридично значущих дій).

Парафіскалітет – це неподатковий, обов'язковий, індивідуально еквівалентний, компенсаційний платіж, який сплачується юридичними та фізичними особами на користь певних осіб публічного або приватного права з метою отримання від цих осіб відповідних послуг.

Функції податку – це проявлення його сутності в дії, спосіб вираження його властивостей.

Платники податку – фізичні особи (резиденти та нерезиденти України), юридичні особи (резиденти та нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з цим Кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків і зборів згідно з Податковим кодексом України.

Податкові агенти – особа, на яку покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків.

Об'єкт оподаткування – майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів

(робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

Предмет оподаткування – це реальні речі та деякі нематеріальні блага, з наявністю яких у платника закон пов'язує виникнення податкового обов'язку.

База оподаткування – це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.

Ставка податку – розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

Порядок обчислення податку – обчислення суми податку здійснюється шляхом множення бази оподаткування на ставку податку із (без) застосуванням відповідних коефіцієнтів.

Податковий період – період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків і зборів.

Базовий податковий (звітний) період – період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплачувати до бюджету суми податків і зборів.

Строк сплати податку – період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку зі сплати конкретного виду податку та завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством.

Податкова пільга – передбачене податковим і митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав.

Податкова система – це сукупність податків, податкових платежів і зборів; механізмів і способів їх розрахунку та сплати, а також суб'єктів податкової роботи, які забезпечують адміністрування та надходження податкових платежів до бюджету та інших державних цільових фондів.

ТЕМА 4

БЮДЖЕТ І БЮДЖЕТНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ*Запитання для самоконтролю*

1. Сутність і призначення бюджету. Функції бюджету.
2. Характеристика доходів і видатків бюджету.
3. Бюджетна система: структура та принципи побудови. Бюджетний процес.
4. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування.
5. Фінансове вирівнювання та його інструменти. Бюджетний федералізм.
6. Економічна природа бюджетного дефіциту: види та причини виникнення.
7. Державний кредит як фінансова категорія. Форми внутрішніх і зовнішніх держав-них запозичень.
8. Державний борг: управління та обслуговування

Тематика рефератів

1. Історія появи бюджету.
2. Державний бюджет як фінансова основа регулювання сучасної економіки.
3. Правові й організаційні основи бюджетного устрою в Україні та зарубіжних країнах.
4. Бюджетний процес і його організація в умовах удосконалення бюджетних процедур і технологій.
5. Зарубіжний досвід управління бюджетним дефіцитом.
6. Міжбюджетні відносини в Україні та шляхи їх удосконалення.
7. Взаємозв'язок бюджетного дефіциту і фінансової стабільності.
8. Зарубіжний досвід в управлінні бюджетним дефіцитом (США, країн ЄС).
9. Джерела фінансування бюджетного дефіциту, економічні наслідки їх застосування.
10. Місцеві бюджети і їх функції.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Скласти тематичний кросворд до теми.

Завдання 2. Розробити конспект-схему за питаннями:

Варіант А: Бюджетна система.

Варіант Б: Державний борг.

Варіант В: Доходи та видатки бюджету [13].

Завдання 3. Розробити інтелект-карту за питаннями:

Варіант А: Бюджетна система.

Варіант Б: Державний борг.

Варіант В: Місцеві бюджети.

Варіант Г: Бюджетний дефіцит.

Варіант Д: Державний кредит.

Завдання 4. За даними місцевого бюджету (будь – якого бюджету районного, міського чи обласного масштабу України, який студенти підбирають самостійно за матеріалами в бібліотеці, пресі, Інтернет) за поточний і минулий роки:

1. Дати характеристику структури його доходів та видатків, проаналізувати тенденції, які простежуються в доходній та витратній частині.
2. Визначити наявність дефіциту чи профіциту місцевого бюджету.
3. Якщо має місце дефіцит місцевого бюджету, то які, на Вашу думку, шляхи його подолання?

Завдання 5. Підготувати та презентувати міні-лекцію на тему:

1. Бюджетний устрій і бюджетна система України на сучасному етапі.
2. Проблеми вдосконалення міжбюджетних трансфертів в Україні.
3. Проблеми посилення ролі податкових надходжень у складі доходів місцевих бюджетів в Україні.
4. Політика дефіцитного фінансування та її значення в розширенні державного сектору і побудові соціально орієнтованих економік.
5. Реструктуризація і рефінансування як основні методи управління державним боргом в Україні.
6. Проблеми внутрішнього і зовнішнього державного боргу.

Основні поняття та терміни теми

Бюджетна система – сукупність всіх бюджетів країни.

Бюджетний устрій — це організація і принципи побудови бюджетної системи, її структури, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Поточні видатки — це витрати бюджетів на фінансування мережі підприємств, установ, організацій і органів, яка діє на початок бюджетного року, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення та інших заходів, що не належать до видатків розвитку.

Видатки розвитку — це витрати бюджетів на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, таких як фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення, фінансування структурної перебудови народного господарства, субвенції та інші видатки, пов'язані з розширенням відтворенням.

Бюджетний процес – процес складання, розгляду, затвердження і виконання державного бюджету.

Дотації — це кошти, які виділяються з державного бюджету на безповоротній основі.

Субвенції – направлення коштів на фінансування конкретних заходів, а у випадку нецільового використання кошти підлягають поверненню.

Міжбюджетні відносини – це відносини між державою, Автономною республікою Крим і місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією та Законами України.

Міжбюджетні трансферти - це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Державні доходи — це сума коштів, що мобілізується державою на забезпечення своєї діяльності.

Централізовані доходи – концентруються в бюджеті держави і фондах цільового призначення.

Доходи бюджету — частина централізованих фінансових ресурсів держави, необхідних для виконання його функцій.

Децентралізовані доходи держави – розміщуються на державних підприємствах.

Державні витрати — це складова частина фінансових відносин, яка полягає у безперервному цільовому використанні державних грошових ресурсів.

Поточні видатки — це витрати бюджетів на фінансування мережі підприємств, установ, організацій і органів, які діють на початок бюджетного року, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення та інших заходів, що не належать до видатків розвитку.

Видатки розвитку – витрати бюджетів на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення, фінансування структурної перебудови господарства України, субвенції та інші видатки, пов'язані з розширенням відтворенням.

Бюджетний дефіцит – це перевищення видатків з бюджету над його доходами.

ТЕМА 5 ФІНАНСОВИЙ РИНОК. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Запитання для самоконтролю

1. Сутність і передумови функціонування фінансового ринку.
2. Функції фінансового ринку.
3. Інструменти фінансового ринку.
4. Сегменти фінансового ринку.
5. Суб'єкти фінансового ринку.
6. Економічна сутність міжнародних фінансів.
7. Міжнародний фінансовий ринок, його сегментація і роль.
8. Міжнародний валютний фонд.
9. Група Світового банку.
10. Фінанси Європейського Союзу.

Тематика рефератів

1. Правове регулювання фінансового ринку в Україні.
2. Біржовий і позабіржовий ринок паперів України на сучасному етапі.
3. Спеціалісти на фінансовому ринку: права, обов'язки, професійні риси.
4. Пріоритетні напрями розвитку вітчизняного фінансового ринку.
5. Міжнародні стандарти розвитку фінансового ринку.
6. Сучасні аспекти розвитку світової економіки та міжнародних фінансів.
7. Правові норми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
8. Стимулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
10. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності.
11. Роль світової валютної системи на сучасному етапі.
12. Основні напрями та особливості валютного регулювання в Україні.
13. Національна валютна система України.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Скласти тематичний кросворд до теми.

Завдання 2. Розробити інтелект-карти за питаннями:

Варіант А: Фінансовий ринок та його сегменти.

Варіант Б: Фондовий ринок.

Варіант В: Ринок капіталів.

Варіант Г.: Міжнародний фінансовий ринок.

Варіант Д.: Група Світового банку.

Варіант Е.: Бюджет ЄС.

Завдання 3. Розробити конспект-схему за темою «Міжнародні фінанси».

Завдання 4. Підготувати презентацію комплексної теми.

Тема презентації: «Розвиток кредитного ринку в Україні».

Індивідуальні завдання для студентів:

Студент 1: Аналіз тенденцій банківського кредитування в Україні як провідного сегмента кредитного ринку.

Основні питання: загальна тенденція сукупного обсягу наданих банками кредитів; динаміка банківських кредитних ставок; структура кредитів за строками, за валютою, за ставками; частка кредитів реальному сектору економіки в загальному обсязі банківських кредитів;

частка споживчого кредитування у кредитному портфелі банків; інші питання.

Студент 2: Ключові проблеми розвитку кредитного ринку в Україні.

Студент 3: Діяльність небанківських кредитних установ в Україні.

Студент 4: Шляхи підвищення банківського кредитування реального сектору економіки в Україні [13].

Завдання 5. Подивитись фільм «Гра на пониження» (Про фінансову кризу США 2007 р., яка переросла в глобальну світову кризу 2008 р.). Написати есе про власні висновки щодо подій зображених у фільмі.

Основні поняття та терміни теми

Фінансовий ринок – це механізм перерозподілу капіталу між кредиторами і позичальниками за допомогою посередників на основі попиту та пропозиції на капітал.

Грошовий ринок – ринок короткострокових кредитних операцій (до одного року).

Обліковий ринок – той, на якому основними інструментами є казначейські і комерційні векселі, інші види цінних паперів, головна характеристика яких – висока ліквідність і мобільність.

Міжбанківський ринок – частина ринку позичкових капіталів, де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються і розміщуються банками між собою, переважно міжбанківських депозитів на коротких термінах.

Валютні ринки обслуговують міжнародний платіжний оборот, зв'язаний з оплатою грошових зобов'язань юридичних і фізичних осіб різних країн.

Ринок капіталів охоплює середньо- і довгострокові кредити, а також акції й облігації.

Домогосподарство – це економічна одиниця, що складається з одного та більше чоловік, які ведуть спільне господарство, що забезпечує економіку

факторами виробництва і використовує зароблені на цьому кошти для поточного споживання товарів та послуг і заощадження з метою задоволення своїх майбутніх потреб.

Фінансові активи включають: грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи.

Фінансові зобов'язання включають фінансові зобов'язання, призначені для перепродажу, та інші фінансові зобов'язання.

Міжнародні фінанси — це фонди фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюється на світовому або міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення.

Міжнародні фінансові інститути створюються як надбудова над національними фінансовими системами.

Міжнародний кредит — рух позичкового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин, зв'язане з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах зворотності, терміновості і сплати відсотка. Міжнародний кредит виник на зорі капіталістичного способу виробництва

ТЕМА 6 ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Запитання для самоконтролю

1. Надайте характеристику принципам організації фінансів підприємства.
2. Розкрийте сутність фінансових ресурсів підприємства.
3. Охарактеризуйте внутрішні джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
4. Охарактеризуйте зовнішні джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
5. Охарактеризуйте фактори, що впливають на формування фінансових ресурсів підприємства.
6. Назвіть та охарактеризуйте елементи фінансових ресурсів підприємства.
7. Визначте напрями використання фінансових ресурсів підприємства.
8. Надайте характеристику доходів підприємства.
9. Надайте характеристику витрат підприємства.
10. Надайте характеристику елементам витрат підприємства.

Тематика рефератів

1. Економічний зміст та організація фінансів підприємства.
2. Фінансова робота на підприємстві та організація управління фінансовими ресурсами.
3. Самоокупність і самофінансування як принципи господарювання підприємств у ринкових умовах.
4. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
5. Вплив організаційно-правових форм підприємств на формування і використання грошових надходжень.
6. Доходи і витрати підприємств.
7. Корпоративні фінанси й особливості їх функціонування.
8. Державне регулювання підприємницької діяльності.
9. Розвиток та особливості функціонування малого бізнесу в Україні.
10. Підприємницькі та фінансові ризики в діяльності національних акціонерних товариств.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розробити інтелект-карту за темою: «Фінанси підприємств».

Завдання 2. Розробити конспект-схему з класифікації фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва реального сектору економіки, урахувавши різні авторські підходи.

Завдання 3. Підготувати доповідь із проблемних питань у вигляді презентації. Сформувавати групи студентів (три-чотири особи), які досліджуватимуть проблемну тему.

Студентські групи заздалегідь готують свою презентацію, шукають та обробляють:

- теоретичний матеріал (I частина),
- статистичний матеріал систематизують, групують та аналізують (II частина);
- визначають проблеми та можливі шляхи їх вирішення (III частина)

Презентація доповіді може бути оцінена голосуванням аудиторії.

Тематика доповідей у вигляді презентації:

1. Сучасний стан розвитку малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення.
2. Реальний сектор економіки: фінансова проблематика розвитку.
3. Шляхи оптимізації дивідендної політики акціонерних товариств.
4. Амортизаційна політика в Україні: проблеми та можливості реформування.

Завдання 4. Дати порівняльну характеристику впливу організаційно-правових форм суб'єктів підприємницької діяльності на організацію фінансів за такими параметрами:

Параметри порівняння	Приватне підприємство	Господарське товариство	Кооператив	Корпорація	Концерн	Консорціум
Юридичний статус						
Майнова відповідальність						
Фінансова відповідальність						
Права засновників						
Структура управління						
Способи формування капіталу						
Розподіл прибутку						

Завдання 5. Підготувати та презентувати доповіді з таких питань:

1. Можливості і перспективи розвитку технопарків в Україні в контексті їх впливу на фінансування інновацій.
2. Розвиток лізингу в Україні. Що заважає?
3. Провести порівняльний аналіз державної фінансової підтримки малого бізнесу в Україні та в інших країнах (за вибором здобувача).
4. Оцінка фінансових аспектів діяльності великих зарубіжних корпорацій в Україні.

Основні поняття та терміни теми

Фінанси підприємств – це сукупність грошових (економічних) відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням грошових доходів і фінансових ресурсів.

Фінансові відносини – відносини між різними суб'єктами (фізичними та юридичними особами), результатом яких є зміни в складі активів і (або) зобов'язань цих суб'єктів.

Фінансові ресурси – активи, за допомогою яких підприємство може вирішувати свої завдання інвестиційно-фінансового характеру.

Суб'єкти фінансів підприємств – це підприємства, організації, банківські установи та страхові компанії, позабюджетні фонди, інвестиційні фонди, аудиторські організації, інші суб'єкти господарювання.

Фінансові відносини – це стосунки між суб'єктами, які опосередковуються рухом грошових коштів.

Фінансові ресурси – це матеріальні носії фінансових відносин, які виступають у формі грошових доходів і власного капіталу.

Функції фінансів підприємств – це певні взаємопов'язані групи фінансових трансакцій, які здійснюються підприємством.

Організація фінансів підприємств – це сукупність форм, методів, способів формування та використання фінансових ресурсів, контролю за їх кругообігом для досягнення економічних цілей згідно з чинними законодавчими актами.

Фінансова робота – це діяльність, спрямована на забезпечення підприємства фінансовими ресурсами і здійснення контролю за дотриманням фінансової дисципліни.

Фінансова дисципліна – це обов'язок підприємств і посадових осіб дотримуватися режиму економії у використанні матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; норм і нормативів витрат, фінансових планів, а також виконання зобов'язань перед бюджетом, банками, постачальниками і споживачами, іншими контрагентами.

Фінансове планування на підприємствах – полягає у визначенні розмірів виручки від реалізації продукції, надання послуг і кінцевих результатів діяльності підприємства, розподілі отриманих доходів за відповідними напрямками, встановленні потреби в оборотних активах, капітальних вкладеннях, капітальному ремонті тощо і джерелах їх покриття, складанні фінансового плану (балансу доходів і витрат).

Управління в економіці – це свідоме спрямування економічних і соціальних процесів на досягнення збалансованості, пропорційності й оптимальності.

Об'єкт фінансового управління – це фінансові відносини, капітал, що створюється і використовується в усіх ланках фінансово-господарської діяльності.

Суб'єкт фінансового управління – керівний та фінансовий апарат системи органів управління на підприємстві.

ТЕМА 7

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВ

Запитання для самоконтролю

1. Суть фінансових ресурсів підприємств.
2. Класифікація фінансових ресурсів підприємств.
3. Джерела формування власного капіталу.

4. Джерела формування позиченого і залученого капіталу.

Тематика рефератів

1. Організація безготівкових розрахунків в Україні: проблеми та перспективи.
2. Порівняльна характеристика окремих форм безготівкових розрахунків в Україні.
3. Принципи організації готівкових та безготівкових розрахунків.
4. Міжнародний досвід проведення безготівкових розрахунків.
5. Причини і наслідки встановлених обмежень на готівкові розрахунки підприємств.
6. Проблеми контролю грошових розрахунків суб'єктів господарювання.
7. Сучасний стан безготівкових розрахунків підприємств.
8. Сучасний стан готівкових розрахунків підприємств.
9. Перспективи використання векселів в Україні.
10. Особливості використання чеків на підприємствах.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Скласти тематичний кросворд до теми.

Завдання 2. У пасиві балансу підприємства є такі статті:

- зареєстрований капітал – 30 000 грн;
- додатковий капітал – 10 000 грн;
- нерозподілений прибуток – 5 000 грн;
- вилучений капітал – 3 000 грн;
- неоплачений капітал – 1 000 грн.

Визначте розмір власного капіталу підприємства.

Завдання 3. Визначте розмір і структуру власного капіталу підприємства на основі даних Звіту про фінансовий стан:

- зареєстрований капітал – 13 500 000 грн;
- додатковий капітал – 920 000 грн;
- капітал в дооцінках – 510 000 грн;
- резервний капітал – 123 000 грн;
- нерозподілений прибуток – 435 000 грн,
- вилучений капітал – 29 000 грн;
- неоплачений капітал – 12 000 грн.

Завдання 4. Обчисліть загальний обсяг фінансових ресурсів підприємства та окремо за джерелами формування на основі даних його балансу (звіту про фінансовий стан):

- пайовий капітал – 130,0 тис. грн;

- додатковий капітал – 85,7 тис. грн;
- резервний капітал – 439,7 тис. грн;
- нерозподілений прибуток – 1011,0 тис. грн;
- неоплачений капітал – 20,0 тис. грн;
- довгострокові кредити банків – 40,0 тис. грн;
- відстрочені податкові зобов'язання – 75,8 тис. грн;
- забезпечення виплат персоналу – 339,0 тис. грн;
- інші забезпечення – 542,5 тис. грн;
- короткострокові кредити банків – 300,0 тис. грн;
- поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями – 60,0 тис. грн;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 642,0 тис. грн;
- поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів – 673,3 тис. грн, з бюджетом – 386,4 тис. грн, з позабюджетних платежів – 53,5 тис. грн, зі страхування – 41,7 тис. грн, з оплати праці – 138,1 тис. грн, з учасниками по виплаті дивідендів – 464,4 тис. грн, інші поточні зобов'язання – 40,2 тис. грн.

Завдання 5. Обчисліть склад і структуру фінансових ресурсів підприємства за джерелами формування на основі даних його балансу (звіту про фінансовий стан):

- статутний капітал – 77 138 тис. грн;
- емісійний дохід – 758 тис. грн;
- резервний капітал – 13 000 тис. грн;
- непокритий збиток – 1 120 тис. грн;
- вилучений капітал – 200 тис. грн;
- довгострокові кредити банків – 500 тис. грн;
- довгострокові зобов'язання і забезпечення – 1 740 тис. грн;
- відстрочені податкові зобов'язання – 75 тис. грн;
- довгострокові забезпечення – 135 тис. грн;
- поточні забезпечення – 55 тис. грн;
- поточні зобов'язання і забезпечення – 53 120 тис. грн;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 26 321 тис. грн;
- поточні зобов'язання за розрахунками – 11 673 тис. грн.;
- доходи майбутніх періодів – 386 тис. грн.

Основні поняття та терміни теми

Фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових нагромаджень та доходів у фондовій (статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал тощо) та нефондовій (нерозподілений прибуток, кредити банків, комерційний кредит) формах, які перебувають у розпорядженні підприємства і призначені для своєчасного виконання ними фінансових зобов'язань та здійснення витрат

зادля забезпечення процесу простого (розширеного) відтворення, одержання прибутку, створення резервів тощо.

Власні фінансові ресурси – це грошові кошти, які належать засновникам та учасникам підприємства на правах власності та використовуються для формування його активів.

Позичені фінансові ресурси – це грошові кошти, які не належать підприємству й тимчасово використовуються в фінансово-господарській діяльності підприємства на умовах терміновості, зворотності та платності.

Залучені фінансові ресурси – це грошові кошти, які не належать підприємству, але внаслідок діючої системи розрахунків тимчасово знаходяться в його обороті, як правило, на безоплатній основі.

Власний капітал – це власні фінансові ресурси підприємств.

Статутний (номінальний) капітал – сума вкладів власників (учасників) підприємства в його активи за номінальною вартістю відповідно до статутних документів.

Пайовий капітал – це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві відповідно до установчих документів для здійснення його господарсько-фінансової діяльності.

Капітал у дооцінках – це капітал, сформований шляхом переоцінки (індексації) балансової вартості необоротних активів та фінансових інструментів.

Додатковий капітал – це капітал, сформований шляхом безоплатного надходження необоротних активів від третіх осіб; капітал, який вкладено засновниками понад статутний капітал.

Абсолютна величина емісійного доходу (ажіо) – різниця між продажною і номінальною вартістю первісно розміщених акцій; інші складові додаткового капіталу.

Резервний капітал – це капітал, сформований відповідно до чинного законодавства або засновницьких документів підприємства у встановлених розмірах за рахунок розподілюваного прибутку, що скеровується на виробничий розвиток в розмірі не меншому, ніж 5% за рік.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – частина прибутку, отриманого в попередньому періоді, яка не використана на споживання

власниками та персоналом, реінвестована у розвиток виробництва (капіталізована), або ж сума непокритих збитків.

ТЕМА 8 ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Запитання для самоконтролю

1. У якій черговості здійснюється списання коштів при одночасному надходженні кількох розрахункових документів до установи банку?
2. Окресліть схему організації розрахунків за допомогою платіжного доручення.
3. Хто заповнює верхню частину платіжної вимоги-доручення?
4. Що таке платіжна вимога?
5. Як відбуваються розрахунки чеками?
6. Охарактеризуйте види акредитивів.
7. У яких випадках використовується інкасове доручення?
8. Назвіть види банківських рахунків, що їх можуть відкривати суб'єкти господарювання, й охарактеризуйте їх.
9. Які документи потрібні для відкриття поточного рахунку юридичної особи?
10. Які кошти зараховуються на поточні рахунки в іноземній валюті юридичних осіб-резидентів?
11. Які операції здійснюються з поточного рахунку в іноземній валюті юридичних осіб-резидентів?
12. Які операції заборонено проводити з вкладним (депозитним) рахунком суб'єкта господарювання?
13. Назвіть умови закриття поточних рахунків клієнтів банків.
14. Які строки здавання підприємствами готівкової виручки для її зарахування на рахунки в банках?
15. На підставі чого встановлюють ліміт каси підприємства?
16. Як визначається ліміт каси підприємства?
17. Які готівкові кошти не вважаються понадлімітними?

Тематика рефератів

1. Організація безготівкових розрахунків в Україні: проблеми та перспективи.
2. Порівняльна характеристика окремих форм безготівкових розрахунків в Україні.
3. Принципи організації готівкових та безготівкових розрахунків.
4. Міжнародний досвід проведення безготівкових розрахунків.

5. Причини і наслідки встановлених обмежень на готівкові розрахунки підприємств.
6. Проблеми контролю грошових розрахунків суб'єктів господарювання.
7. Сучасний стан безготівкових розрахунків підприємств.
8. Сучасний стан готівкових розрахунків підприємств.
9. Перспективи використання векселів в Україні.
10. Особливості використання чеків на підприємствах.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. ТОВ «ВІМАЛ» (52078, м. Чернігів, вул. Гонча, 4; код ЄДРПОУ 89472426) звернулось у 1-ше відділення АТ «ІНОБанк» м. Чернігова про відкриття йому поточного рахунку. Реквізити банку: МФО 365325; код ЄДРПОУ 56562327; директор філії банку Колосов І.А., головний бухгалтер філії банку Войчук О.В. Директор ТОВ «ВІМАЛ» Куценко В.С., головний бухгалтер Бережна О.Н. Необхідно: заповнити заяву про відкриття поточного рахунку, картку зі зразками підписів і відбитком печатки, оформити договір банківського рахунку.

Завдання 2. ТОВ «ВІМАЛ» (52078, м. Чернігів, вул. Гонча, 4; код ЄДРПОУ 89472426); поточний рахунок UA893004650000000260323012042; обслуговуючий банк – дивись завдання 1) оформило платіжне доручення № 234 від 24.07.2022 р. на перерахування ПАТ «Едельвейс» (61105, м. Харків, вул. Басейна, буд. 19; код ЄДРПОУ 32237716) авансу за товар в сумі 2 000 000 грн. Поточний рахунок отримувача № UA456003420000000260615257366 у філії № 5 АТ «Ощадбанк» м. Харкова; МФО 325487; код ЄДРПОУ 31748924. Необхідно: оформити платіжне доручення встановленої форми на перерахування авансу.

Завдання 3. ПАТ «Едельвейс» (61105, м. Харків, вул. Басейна, буд. 19; код ЄДРПОУ 32237716; поточний рахунок UA456003420000000260615257366; обслуговуючий банк – дивись завдання 2) виставило платіжну вимогу-доручення № 165 від 11.09.2022 р. на ім'я ТОВ «ВІМАЛ» (52078, м. Чернігів, вул. Гонча, 4; код ЄДРПОУ 89472426; поточний рахунок UA893004650000000260323012042; обслуговуючий банк – дивись завдання 1) про стягнення з нього заборгованості на суму 3 000 000 грн. за відпущені раніше напівфабрикати. Необхідно: оформити платіжну вимогу-доручення встановленої форми для перерахування коштів за отриманий товар.

Завдання 4. 11.08.2022 р. ТОВ «ВІМАЛ» (52078, м. Чернігів, вул. Гонча, 4; код ЄДРПОУ 89472426; поточний рахунок UA893004650000000260323012042) на підставі договору № 145 від 09.08.2022 р. з ПАТ «Едельвейс» (61105, м. Харків, вул. Басейна, буд. 19; код ЄДРПОУ 32237716; поточний рахунок UA456003420000000260615257366; обслуговуючий банк – дивись завдання 2)

звернулось у -ше відділення АТ «ІНОБанк» (реквізити банку – дивись завдання 1) відкрити йому безвідкличний акредитив строком на 10 днів у сумі 500 000 тис. грн для розрахунків за товар. Необхідно: заповнити заяву про відкриття акредитива.

Завдання 5. Режим роботи ТОВ «Універсал» – п'ятиденний робочий тиждень. Готівкова виручка за березень–травень 2022 р. склала 150 000 грн. Витрачено за березень–травень 2022 р.: на відрядження 16 000 грн; на оплату праці 50 000 грн; готівкові витрати на господарські потреби 140 000 грн. Необхідно: здійснити розрахунок встановлення ліміту залишку готівки в касі ТОВ «Універсал».

Основні поняття та терміни теми

Безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів.

Готівкові розрахунки – платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Платіжне доручення – розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача.

Платіжна вимога-доручення – розрахунковий документ, який складається з двох частин: верхньої – вимоги отримувача без посередньо до платника про сплату визначеної суми коштів; нижньої – доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, який містить вимогу стягувача або в разі договірною списання отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Розрахунковий чек – розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів.

Акредитив – договір, що містить зобов’язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта (заявника акредитива) або від свого імені проти документів, які відповідають умовам акредитива, зобов’язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж.

Покритий акредитив – акредитив, для здійснення платежів за яким завчасно бронюються кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті або у виконуючому банку. Кошти заявника акредитива бронюються на аналітичному рахунку «Розрахунки за акредитивами».

Непокритий акредитив – акредитив, оплата за яким (якщо тимчасово немає коштів на рахунку платника) гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту.

Відкличний акредитив може бути змінений або анульований банком-емітентом у будь-який час без попереднього повідомлення бенефіціара (наприклад, у разі недотримання умов, передбачених договором, дострокової відмови банком-емітентом від гарантування платежів за акредитивом).

Безвідкличний акредитив – це акредитив, який може бути анульований або умови якого можуть бути змінені лише за згодою на це бенефіціара, на користь якого він був відкритий.

Інкасове доручення (розпорядження) – розрахунковий документ, який містить вимогу стягувача (органу доходів і зборів) до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Вексель – цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов’язання векселедавця сплатити в обумовлений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Вексель переказний – вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій особі сплатити у зазначений строк визначену суму грошей третій особі.

ТЕМА 9

ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ТА ОБОРОТНІ КОШТИ ПІДПРИЄМСТВ

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттю «грошові кошти та їх еквівалент».
2. Що таке грошові потоки?

3. Як класифікуються грошові потоки?
4. Дайте визначення понять «позитивний грошовий потік», «негативний грошовий потік», «чистий грошовий потік».
5. Які ви знаєте методи визначення моменту реалізації продукції?
6. Перелічіть фактори, що впливають на величину виручки від реалізації продукції на виробничому підприємстві.
7. Назвіть фактори, що впливають на розмір виручки від реалізації продукції в сфері обігу.
8. Охарактеризуйте методи планування виручки від реалізації продукції.
9. Назвіть складові елементи виручки від реалізації продукції.
10. Охарактеризуйте ціни, що їх встановлюють на підприємстві.
11. Роз'ясніть алгоритм формування відпускної та роздрібною ціни на продукцію.
12. Поясніть порядок формування роздрібною ціни.
13. Розкрийте алгоритм розрахунку чистого прибутку (збитку) підприємства.
14. Назвіть основні грошові потоки від фінансової діяльності підприємства.
15. Охарактеризуйте інвестиційну діяльність підприємства та назвіть напрями грошових надходжень від неї.

Тематика рефератів

1. Суть, склад і структура оборотних активів підприємств.
2. Оборотні кошти підприємств: суть, функції, склад і структура.
3. Необхідність і шляхи прискорення оборотності оборотних активів підприємства.
4. Кругооборот оборотних коштів підприємств.
5. Організація оборотних коштів підприємств.
6. Необхідність і шляхи збільшення величини і частки власних оборотних коштів підприємства.
7. Вплив дебіторської заборгованості на ефективність використання оборотних коштів підприємств.
8. Нормування оборотних коштів на підприємствах.
9. Суть і значення власних оборотних коштів у діяльності підприємства.
10. Оцінка ефективності використання оборотних коштів підприємства: інформаційна база, показники, методика розрахунку.
11. Роль нормування власних оборотних коштів в управлінні оборотними активами підприємства.
12. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1.* Скласти тематичний кросворд до теми.

Завдання 2. Розробити структурну схему за такими темами:

Варіант А: Класифікація доходів підприємств

Варіант Б: Класифікація витрат підприємств

Завдання 3. Підготувати та презентувати міні-лекцію на тему:

1. Проблеми підвищення ефективності використання оборотних коштів.
2. Інвестиційна діяльність в Україні.

Завдання 4. Підготувати доповідь на тему «Вплив фінансової дисципліни на дохідність підприємства».

Завдання 5. Проаналізувати переваги та недоліки використання кредиту в діяльності підприємства.

Основні поняття та терміни теми

Валовий дохід містить економічну вигоду, яку підприємство одержало (або має одержати).

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (також платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

Виручка від реалізації продукції, товарів, робіт – це частина виручки, яка залишається після вирахування матеріальних, трудових і грошових витрат на виробництво і реалізацію продукції (сума коштів, які надійшли на рахунок підприємства за реалізовану продукцію).

Оптова ціна (ціна виробника) – це ціна, яку використовує підприємство-виробник для планування, обліку й аналізу виробництва та реалізації продукції, планування прибутку та інших вартісних показників.

Роздрібна ціна – це ціна, яку використовують при реалізації товарів та послуг населенню через підприємства торгівлі та громадського харчування і державної, і інших форм власності, тобто це ціна, за якою продукція реалізується кінцевому споживачеві.

Фінансова діяльність – усі заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням (збільшенням вартості) та поверненням.

Грошові потоки від фінансової діяльності – це операції по короткостроковому фінансуванню підприємства: реалізація й викуп акцій; облігаційні позики та їх

погашення; валютні операції; погашення зобов'язань за векселями і заставами (при іпотечному кредитуванні) тощо.

Інвестиційна діяльність – це сукупність операцій по придбанню й продажу довгострокових (необоротних) активів, а також довгострокових фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Доходи від участі в капіталі – це доходи від інвестицій, вкладених в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться за методом участі в капіталі.

Ненормовані оборотні активи – це оборотні активи, величина яких є нестала, а тому вони не нормуються.

Оборотні кошти (оборотний капітал) – це частина фінансових ресурсів, спрямованих на фінансування оборотних активів підприємства, що використовуються підприємством для забезпечення безперервності процесу виробництва і реалізації продукції.

Власні оборотні кошти – це власний і прирівняний до нього капітал, призначений для формування оборотних активів (оборотних виробничих фондів та фондів обігу).

Залучені кошти – це кошти кредиторів, залучені в оборот у порядку розрахунків за продукцію (товари, роботи і послуги), за векселями виданими, платежами до бюджету і цільових державних фондів, зі страхування, з оплати праці та іншими розрахунками і платежами.

Стійкі пасиви – залучені підприємством кошти, що формально йому не належать, але за прийнятою системою розрахунків перебувають у розпорядженні підприємства.

Нормування оборотних коштів – це визначення мінімальної потреби в них з метою формування оборотних активів, необхідних для забезпечення безперервної діяльності підприємства за умови гарантування його фінансової стійкості.

Норма оборотних коштів – показник, що характеризує відношення належних підприємству залишків планових оборотних активів (сировини, матеріалів, готової продукції, пального, незавершеного виробництва тощо) до певного показника діяльності підприємства, від якого залежить величина залишку (розхід сировини, матеріалів тощо).

Норматив оборотних коштів – залишки планових оборотних активів, сформовані відповідно до встановлених норм підприємства в грошовому виразі.

ТЕМА 10 ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Питання для самоконтролю

1. Опишіть інформаційне забезпечення аналізу й оцінки фінансового стану підприємства.
2. Перелічіть зовнішні і внутрішні чинники впливу на фінансовий стан підприємств в сучасних умовах.
3. Яке призначення загальної оцінки фінансового стану підприємства і його змін за звітний період?
4. Для чого здійснюється попередня оцінка фінансового стану підприємства?
5. Охарактеризуйте показники оцінки фінансової стійкості підприємств.
6. У чому сутність і яка методика проведення горизонтального та вертикального аналізу? З'ясуйте шляхи підвищення ділової активності підприємств у ринкових умовах.
7. Які зовнішні фактори впливають на досягнення фінансової стійкості підприємства?
8. Яке призначення загальної оцінки фінансового стану підприємства і його змін за звітний період?

Тематика рефератів

1. Фінансовий стан підприємства як об'єкт комплексного економічного аналізу.
2. Економіко-правові аспекти фінансового оздоровлення підприємства.
3. Аналіз фінансової стійкості та стабільності підприємства.
4. Аналіз ділової активності підприємства.
5. Методи узагальнюючої оцінки фінансового стану підприємства.
6. Методи рейтингової оцінки фінансового стану підприємства.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Скласти тематичний кросворд до теми.

Завдання 2. Розробити структурну схему за такими темами:

Варіант А: Аналіз фінансового стану підприємства

Варіант Б: Управління фінансовою стійкістю підприємства

Завдання 3. Підготувати та презентувати міні-лекцію на тему:

1. Вплив ділової активності на фінансові результати діяльності підприємства.
2. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальника.

Завдання 4. Підготувати доповідь на тему «Проблеми управління фінансовою стійкістю підприємства».

Завдання 5. Обґрунтуйте необхідність оцінки фінансового стану підприємства.

Основні поняття та терміни теми

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Коефіцієнт фінансової незалежності – показує, яка частка власного капіталу є в загальній сумі капіталу підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності – показує частку залученого капіталу в загальній сумі капіталу підприємства.

Коефіцієнт фінансової стабільності – показує, у скільки разів сума власного капіталу перевищує розмір залученого капіталу.

Коефіцієнт фінансового ризику – показує, у скільки разів сума залученого капіталу перевищує суму власного капіталу.

Індекс постійного активу – відображає суму необоротних активів, що припадають на 1 гривню власного капіталу.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу – показує, наскільки масштаб діяльності підприємства забезпечується власним капіталом.

Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком) – визначає ефективність використання власних ресурсів для отримання прибутку.

Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком) – визначає величину чистого прибутку, заробленого кожною гривнею вкладеного власного капіталу.

Період окупності власного капіталу – є зворотним до коефіцієнта рентабельності власного капіталу за чистим прибутком.

Рентабельність продажів – є одним з найважливіших показників ефективності діяльності компанії.

Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів.

Фінансовий важіль (леверідж) – характеризує використання підприємством позикових засобів, яке впливає на величину.

Фінансовий важіль – об'єктивний фактор, що виникає з появою позикових засобів в обсязі використовуваного підприємством капіталу, що дає змогу йому отримувати додатковий прибуток на власний капітал.

Фондовіддача основних засобів – характеризує ефективність використання основних засобів, відображає суму чистого доходу (виручки) від реалізації на одну гривню основних засобів.

Рентабельність основних засобів – характеризує ефективність використання основних засобів, відображає суму валового прибутку на одну гривню основних засобів.

Коефіцієнт поточної ліквідності – характеризує, наскільки обсяг поточних зобов'язань може бути погашений за рахунок усіх мобілізованих оборотних активів, чи здатний позичальник взагалі розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – показує, якою мірою оборотні активи покривають короткострокові зобов'язання, а саме наскільки швидко короткострокові зобов'язання можуть бути погашені швидколіквідними активами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – характеризує, наскільки короткострокові зобов'язання можуть бути негайно погашені швидколіквідними грошовими коштами та цінними паперами.

Ліквідність – здатність цінностей перетворюватися в грошові кошти.

Платоспроможність підприємства – можливість і здатність своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед внутрішніми та зовнішніми партнерами, а також державою.

Показники ділової активності – це, перш за все, показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, що автоматично відносить їх до системи показників економічної ефективності.

Рентабельність підприємства – це сума прибутку, що припадає на одиницю виручки, собівартості, активів тощо.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням сировини, матеріалів для здійснення основної діяльності та одержанням коштів від реалізації виробленої з них продукції, товарів і послуг.

Кредитоспроможність позичальника – це його здатність повністю і вчасно розраховуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ

Реферат має бути підготовлений і презентований українською мовою, без орфографічних помилок та скорочень, окрім загальноприйнятих (МСФЗ, П(с)БО тощо). Всі сторінки реферату мають бути пронумеровані, на титульній сторінці номер не ставиться. Текст оформлюється 14 шрифтом, Times New Roman, інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25, вирівнювання основного тексту по ширині, вирівнювання заголовків по центру.

Заголовки розділів, ВСТУП, ВИСНОВКИ, ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ пишуться великими літерами жирним шрифтом. Підзаголовки – перша буква велика, інші – з малої букви.

Реферат обов'язково повинен містити такі структурні частини: титульна сторінка, план або зміст, вступ, 3 розділи (не менше), висновки, перелік використаних джерел, додатки (за необхідності).

Кожен розділ починається з нової сторінки, якщо є підрозділи, то їх можна продовжувати на тій же сторінці, пропустивши 2-3 абзаци.

В рисунках та таблицях текст оформлюється 12 шрифтом. Рисунки та таблиці нумеруються в межах розділів, наприклад, Рисунок 1.1.(перший рисунок першого розділу), Таблиця 2.3(третя таблиця другого розділу).

Вимоги до обсягів: загальний обсяг реферату – 15-20 сторінок, вступ, висновки – 1 сторінка, перелік використаних джерел – не менше 10.

Не допускається плагіат у рефераті – використання чужих праць без посилання на них, копіювання повністю або частково чужих текстів. На всі джерела з переліку в тексті мають бути посилання, оформлені в квадратних дужках з номером джерела у переліку літератури. Наприклад, [4].

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження цього курсу, зокрема при виконанні завдань для самостійної роботи та рефератів (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка»). До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Інформація в рефераті має бути актуальною, логічною та відповідати дійсності. Використання застарілої інформації та статистичних даних не допускається.

Перелік літератури оформлюється згідно ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (приклад див. нижче).

Реферат оцінюється за умови його відповідності зазначеним вимогам, захисту на практичному занятті та завантаження в СДН Moodle у відповідний розділ.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ РЕФЕРАТА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

РЕФЕРАТ

на тему: «Фінансова система України»
з дисципліни «Фінанси та фінанси підприємств»

Виконав(-ла):
здобувач вищої освіти III курсу
групи ОА-191
Іванов Іван Петрович
Перевірила:
д.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки,
обліку і оподаткування
Сакун Олександра Сергіївна

Чернігів 2023.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.
2. Сутність фінансів як економічної, вартісної, розподільчої та історичної категорії.
3. Фонди фінансових ресурсів
4. Функції фінансів
5. Фінансове забезпечення відтворювального процесу
6. Сутність і структура фінансової системи.
7. Сфери та ланки фінансової системи України.
8. Сутність, завдання та принципи фінансової політики держави.
9. Складові фінансової політики держави.
10. Фінансовий механізм.
11. Фінансове планування та прогнозування.
12. Фінансовий контроль.
13. Фінансові важелі.
14. Сутність і функції податків.
15. Елементи податків.
16. Класифікація податків і зборів.
17. Податкова система: поняття та принципи її побудови.
18. Бюджетна система і бюджетний устрій
19. Бюджетний процес. Бюджетне планування та прогнозування
20. Міжбюджетні відносини
21. Економічна сутність державних доходів
22. Класифікація доходів бюджету в Україні
23. Сутність, характеристика, склад державних видатків
24. Бюджетний дефіцит
25. Сутність фінансового ринку та його структурні складові.
26. Суб'єкти фінансового ринку.
27. Фінансові активи і фінансові інструменти ринку
28. Сутність міжнародних фінансів
29. Суб'єкти міжнародних фінансових відносин
30. Міжнародні довгострокові кредити.
31. Поняття і сутність фінансів підприємств.
32. Функції фінансів підприємств.
33. Основи організації фінансів підприємств.
34. Зміст фінансової роботи та управління фінансами підприємств.
35. Суть фінансових ресурсів підприємств.
36. Класифікація фінансових ресурсів підприємств.
37. Джерела формування власного капіталу.
38. Джерела формування позиченого і залученого капіталу.
39. Сутність грошових розрахунків підприємств.
40. Форми безготівкових розрахунків та їх характеристика.

41. Порядок визначення строків здавання готівкової виручки та розрахунку ліміту каси.
42. Доходи і витрати підприємств: понятійний апарат і класифікація.
43. Доходи від операційної діяльності.
44. Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності.
45. Економічна суть оборотних активів.
46. Характеристика оборотних коштів.
47. Кругообіг, функції та принципи організації оборотних коштів.
48. Ефективність використання оборотних коштів.
49. Нормування оборотних коштів.
50. Необхідність і значення оцінки фінансового стану підприємства та її основні показники
51. Ліквідність і платоспроможність підприємства
52. Фінансова стійкість підприємства
53. Підходи до аналізу й оцінки ділової активності підприємства
54. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ. К.: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.І, Чубка О.М. Фінанси підприємств: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
4. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.
5. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник для ст-ів ВНЗ. К.: Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
6. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
7. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
8. Stephen Ross, Randolph Westerfield, Bradford Jordan. Fundamentals of Corporate Finance, 2019.

Допоміжна

9. Клименко Т.В., Лаптії Т.М. Фінансова безпека суб'єкта господарювання: економічна сутність та методичний підхід до оцінювання її рівня. Формування фінансово-економічної системи управління в сучасних ринкових умовах : моногр. / за наук. ред. д.е.н., проф. Маргасової В.Г., к.е.н. Андросенко О.О. Чернівці : ЧНТУ, 2019. 228 с. С. 6-28.
10. Сакун О. С. Інструменти державної фінансової підтримки інвестиційної основи структурної модернізації економіки. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 4 (15). С. 56-61.
11. Сакун О.С., Щур Р.І., Мацьків В.В. Фінансові аспекти підтримки бізнес-сектору України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Вип.17.Т.2. С.50-60. DOI: 10.15330/apred.1.18.50-60
12. Ткачук Г. О., Рибалко С.В., Скляр Л.Б. Методичний підхід до оцінки стану фінансової системи підприємства в умовах забезпечення його економічної безпеки. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 1. С. 288–296.
13. Юрченко М.Є., Клименко Т.В. Проблеми функціонування системи податкового контролю в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : журнал / уклад. Л.Г. Ліпич, М.Б. Кулинич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. № 2 (26). 151 с. С. 62-70.

14. Marhasova V., Sakun O., Zhytar M. Specialty of realization of investment resource of structural modernisation of economy. *Turismo: Estudos & Práticas (UERN)*. 2020. № 4. Caderno Suplementar 04, 2020. P. 1-8.
15. Melnyk O., Kushchova T. Enterprise financial strategy formation. *Agrosvit*. 2020. vol. 1, P. 69–76.
16. Levytskyi Viktor. The optimization of system financial management of enterprise based on the analysis of investments in its marketing activities. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. №2. P.101-108.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України: офіційний веб-портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
2. Курс «Фінанси та фінанси підприємств (ФінтаФП)» в системі Moodle. URL : <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=5028>.
3. Міжнародний валютний фонд: офіційний сайт. URL: <http://www.imf.org/external/data.htm> .
4. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ. К.: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.І, Чубка О.М. Фінанси підприємств: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
4. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.
5. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник для ст-ів ВНЗ. К.: Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
6. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
7. Міністерство фінансів України: офіційний сайт.URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
8. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. протокол № 6 зі змінами. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>
9. Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка». URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> .
10. Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування» підготовки здобувачів вищої освіти за ступенем вищої освіти «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (затверджена рішенням Вченої ради ЧНТУ (протокол від 27.09.2021 №9) та введена в дію з 01 вересня 2022 року). URL: https://op.stu.cn.ua/files/op/071_OO_OPP_bak_2021.PDF .
11. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua>.
12. Мочаліна З.М., Склярчук Н.І., Федоренко І.А. . Фінанси. Навчальний посібник. Харків: ХНАМГ, 2008. 392 с.
13. Фінанси: практикум для студентів усіх напрямів підготовки (крім 6508, 6508/1): навч.-метод. посіб. / О. Р. Романенко, Л. П. Даниленко, Л. П. Гладченко [та ін.]. К. : КНЕУ, 2015. 162 с.
14. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <https://smida.gov.ua/> .

ЗМІСТ		
ВСТУП		3
ТЕМА 1.	СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ	5
ТЕМА 2.	ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ	7
ТЕМА 3.	ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА	12
ТЕМА 4.	БЮДЖЕТ І БЮДЖЕТНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ	16
ТЕМА 5.	ФІНАНСОВИЙ РИНОК. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ	19
ТЕМА 6.	ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ	21
ТЕМА 7.	ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВ	24
ТЕМА 8.	ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ	28
ТЕМА 9.	ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ТА ОБОРОТНІ КОШТИ ПІДПРИЄМСТВ	31
ТЕМА 10.	ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ	35
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ		39
ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ		42
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА		44
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ		46